

Asia: VN/27452/2020

Viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemukset julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen

Lausunnonantajan lausunto

1. Toteutuuko julkisuusperiaate asianmukaisella tavalla? Jos ei, niin mitkä ovat nähdäksenne toteutumisen keskeisimmät esteet?

Julkisuusperiaate toteutuu Kanta-Hämeen käräjäoikeudessa pääosin asianmukaisella tavalla. Periaatteen toteuttaminen on vaikeutunut tietosuoja sääntelyn lisääntyneenä. Periaatteiden yhteensovittaminen ei ole aina helppoa, minkä vuoksi selvittelytyö kuormittaa resursseja.

2. Liittyykö julkisuuslain säännösten käytännön toimivuuteen (esim. asiakirjan käsite, asiakirjan julkiseksi tuleminen ajankohta) haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Asiakirjan käsite alkuperäisessä merkityksessä liittyy aikaan ennen sähköistä käsittelyä. Käsite olisi syytä päivittää vastaamaan paremmin reaalityä, kun sähköisen käsittelyn osuus jatkuvasti lisääntyy.

3. Oletteko havainneet julkisuuslain yksittäisissä säännöksissä tai rakenteessa epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta, jotka vaikeuttavat olennaisesti säännösten soveltamista? Nimetkää ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja kuvatkaa havaintoa tarkemmin.

Tällaisia havaintoja ei ole.

4. Ovatko digitalisaatio, muuttuneet tiedonkäsittelytavat tai muut muutoksettoimintaympäristössä aiheuttaneet haasteita julkisuuslain soveltamisessa tai julkisuusperiaatteen toteutumisessa? Jos ovat, niin kuvatkaa näitä muutoksia ja sitä, miten ne vaikuttavat lain soveltamiseen?

Kyllä ovat. Tiedonvälityksen kehitys on kasvattanut tiedon siirtymisen volyyymia ja nopeutta. Tekstin, kuvan ja äänen tallentaminen onnistuu vaivatta lähes kaikilta, millä on suuret vaikutukset julkisuus-, tietosuoja- ja muiden periaatteiden toteutumiseen lainkäytössä.

5. Liittyykö julkisuuslain ja henkilötietojen suoja koskevien sekä niitä yhteensovittavien (Julkl 16.3 §) säännösten tulkittamiseen mielestänne haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa kokemaanne epäselvyyttä tai epäkohtaa mahdollisimman tarkasti.

Säännösten tulkitsemiseen liittyy merkittäviä haasteita. Käytännöt eivät ole vielä kaikilta osin yhdenmukaistuneet. Lainsäädännön täsmentäminen nopeuttaisi sitä. Viittaan 1-kohdassa lausuttuun.

6. Oletteko havainneet tiedon pyytäjien oikeusturvaan tai noudatettavaan menettelysäännöksiin liittyviä epäkohtia? Kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Tietopyynnöt ovat monenlaisia, eivätkä käytännöt ole niistä tehtävien ratkaisujen osalta yhdenmukaistuneet. Käsittelyperusteet eivät ole aina yksiselitteisiä, eikä pyytäjiltä aina ole helppo saada riittäviä tietoja ratkaisun perusteiksi ainakaan nopeasti.

7. Minkälaisia toimia organisaationne jokapäiväisessä työssä on tehty julkisuusperiaatteen tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi?

Merkittävä osa tietopyynnöistä käsitellään kärjäoikeuden kirjaamossa. Ratkaisun tekeminen edellyttää usein melko monimutkaisten oikeudellisten seikkojen punnintaa, eikä näitä kysymyksiä voida jättää pelkästään kirjaamossa työskentelevien kärjäsihteerien vastuulle. Menettelyohjeita on laadittu ja koulutusta on järjestetty. Vie aikansa ennen kuin käytännöt ovat yhdenmukaistuneet, minkä jälkeen kärjäsihteerit voidaan ohjeistaa toimimaan sen mukaisesti. Tietosuojalainsäädännön voimaan saattamisen yhteydessä kiinnitettiin liian vähän huomiota julkisuusperiaatteen toteutumiseen tuomioistuimissa.

8. Koetteko, että julkisuusperiaatteen toteuttaminen ja julkisuuslain toimeenpano on resursoitu organisaatiossanne riittävällä tavalla? Onko organisaatiossanne riittävä ja ajantasainen osaaminen lain soveltamisesta?

Kärjäoikeus ei ole saanut lisäresursseja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen ja julkisuuslain toimeenpanoon, vaan niistä huolehditaan substanssityöhön osoitetulla henkilöstöresurssilla. Kärjäoikeuden kirjaamon resurssi on sinänsä riittävä, mutta henkilöstön työkuorma on suuri ja palkkaus vaatimattomalla tasolla tehtävien vaativuuteen nähden. Osaaminen on kohtuullisella tasolla ja paranee koko ajan.

9. Mitkä ovat julkisuuslain kiireisimmät muutostarpeet? Mainitkaa enintään kolme tärkeintä.

Etenkin julkisuus- ja tietosuojaperiaatteiden yhteensovittamisessa on tullut esille käytännössä lukuisia ongelmakohtia, joista olisi syytä säätää yksityiskohtaisemmin.

10. Muut mahdolliset kommentit ja toiveet, joita haluatte välittää työryhmälle julkisuuslain ajantasaistamistyössä huomioon otettavaksi.

Kysymys julkisuus- ja tietosuojaperiaatteiden yhteensovittamisesta on tuomioistuinten kannalta tärkeä asia. Epäselvät tulkintakysymykset aiheuttavat henkilöstöresurssin hukkaantumista, kun samanlaisia kysymyksiä ratkaistaan samaan aikaan eri tuomioistuimissa. Ratkaisukäytäntöjen epäyhtenäisyys on myös oikeusturvaongelma, mikä vaarantaa julkisuusperiaatteen toteutumista.

Palomäki Petteri

Kanta-Hämeen käräjäoikeus